

BÖLÜM 3

POSTPARTUM BAKIM

Zeliha Burcu YURTSAL¹

Öznur HASDEMİR²

GİRİŞ

Postpartum dönem (doğum sonu dönem, puerperal dönem, postnatal dönem, lohusalık); fetüs, plasenta ve eklerinin doğumuyla başlayan (dördüncü trimester), doğum sonrası 6-8 haftalık bir süreci içeren; anne, bebek ve aile için fiziksel ve psikososyal değişikliklerin gerçekleştiği önemli bir süreçtir. Postpartum dönem üçe ayrılır:

- Doğumdan Hemen Sonraki Dönem: Doğum sonrası ilk 24 Saat,
- Erken Doğum Sonu Dönem: Doğum sonrası 24 Saat ile 2. Hafta arası,
- Geç Doğum Sonu Dönem: Doğum sonrası 2. Hafta ile 6. Hafta arası dönemi kapsamaktadır.

Postpartum bakım ise anne ve bebeğin fizyolojik, psikolojik ve sosyolojik iyilik durumunun doğum sonrası dönemde de devam etmesi için verilen bakım, destek ve danışmanlık hizmetlerini kapsamaktadır. Uzun vadede anne ve bebeğin hayatında sağlık ve esenlik zemini oluşturan bu bakım hizmetlerinin geniş kapsamlı bir çerçevede değerlendirilmesi gerekmektedir. Dünya sağlık örgütü (DSÖ), postpartum bakımın amacını kadın ve bebeğin sağlığının korunması, geliştirilmesi, sağlık ve sosyal ihtiyaçlarının giderilmesine yardımcı olunması ve bu kapsamda

¹ Doç. Dr., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik AD, burcuyurtsal@hotmail.com

² Uzm. Ebe, Sivas İl Sağlık Müdürlüğü Halk Sağlığı Hizmetleri Başkanlığı, karakoseoznur@gmail.com

KAYNAKLAR

1. American College of Obstetricians and Gynecologists. (2018). Optimizing postpartum care. ACOG committee opinion no. 736. *Obstetrics & Gynecology*, 131, e140–e150.
2. Association of Women's Health, Obstetric and Neonatal Nurses. (n.d.) (2021). POST-BIRTH warning signs education program. Erişim: 20.01.2022 <https://www.awhonn.org/education/hospital-products/post-birth-warning-signs-education-program/>
3. Bıyıklı, E. T. (2018). Postpartum Depresyon ve Beslenme. *STED/Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 27(2), 136-142.
4. Chalise, A., & Bhandari, T. R. (2019). Postpartum depression and its associated actors: a community-based study in Nepal. *Journal of Nepal Health Research Council*, 17(2), 200-205.
5. Coşkun AM, Aslan E. (2016).Doğum sonu dönem. In: Coşkun AM, editor. Kadın sağlığı ve hastalıkları hemşireliği el kitabı. 2nd ed. İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları; p. 239–94.
6. Çiçek MN, Akyürek C, Çelik Ç, Haberal A. Kadın Hastalıkları ve Doğum Bilgisi Cilt 1-2, 3.Baskı, Atlas Kitapçılık, Ankara 2012
7. Dennis, C. L., & Dowswell, T. (2013). Psychosocial and psychological interventions for preventing postpartum depression. *Cochrane database of systematic reviews*, (2).
8. Dereli Yılmaz S, Vural G, Bodur S. (2010).The effect of serum physiological and rivanol on the process of recovery during episiotomy care. *Trak Üniversitesi Tıp Fakültesi Derg.* 27(2):172–7.
9. Dişli, D., & Kaydırak, M. M. (2021). Kanıt Temelli Yaklaşım Perspektifinde Postpartum Bakımın Optimizasyonu. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 6(2), 143-151.
10. Er Güneri S. (2015).Postpartum erken dönem kanıta dayalı uygulamalar. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilim Derg.* 4(3):482–96.
11. Erçel, Ö., & Süt, H. K. (2020). Postpartum Donem Kadınlarında Uyku ve Yasam Kalitesi/Sleep Quality and Quality of Life in Postpartum Woman. *Journal of Turkish Sleep Medicine*, 7(1), 23-31.
12. Fatma, B. A. Y., & Özerdoğan, N. Doğum Sonrası Bakım ve Ev Ziyaretlerinin Önemi. *Ebelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(1), 77-90.
13. Fışkın, G., & Oskay, Ü. (2015). Postpartum Hemoraji Risk Değerlendirmesi, Yönetimi ve Ebel/Hemşirenin Rolü. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 5(3), 72-77.
14. Flaster, R. (2017). Four strategies cut newborn readmissions. Cranbury, NJ: MJH Life Sciences. Erişim: 20.01.2022 <https://www.contemporarypediatrics.com/authors/ronald-flaster-md?page=2>
15. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü. Türkiye'ye Özgü Beslenme Rehberi. Yenilenmiş 1. Baskı. Ankara: 2015
16. Humburg J. (2008). Postartum urinary retention-without clinical impact? *Ther Umschau*.,65(11):681–5.
17. ICM, (2019). Breastfeeding within an hour after birth is critical for saving newborn. Erişim: 10.01.2022. <https://www.internationalmidwives.org/assets/files/statEment>
18. Karabulutlu, Ö., & Yavuz, C. (2019). Annelerin Doğum Sonu Dönemde Aldıkları Ebelik/Hemşirelik Bakımından Memnuniyet Düzeylerinin Değerlendirilmesi. *Caucasian Journal of Science*, 6(2), 182-199.

19. Khasawneh, W. Kheirallah, K. Mazin, M. Abdunabi, S. (2020). Knowledge, attitude, motivation and planning of breastfeeding: a cross-sectional study among jordanian women. *International Breastfeeding Journal*, 15:60.
20. Kızılkaya Beji N. Kadın Sağlığı ve Hastalıkları, 2. Baskı, Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul 2016, 350-425
21. Koç E, Oskay Ü. (2015). Postpartum dönemde cinsellik ve danışmanlık. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Derg.* Jul 1;2(1):15–26.
22. Kurnaz, D., & Hazar, H. U. (2014). Erken Postpartum Dönemde Annelerin Emzirmeye İlişkin Tutum Ve Başarılarını Etkileyen faktörler. *Hemşirelik Bilimi Dergisi*, 4(2), 76-86.
23. Leeman LM, Rogers RG. (2012).Sex after childbirth: Postpartum sexual function.*Obstetrics and Gynecology*; 119 (3): 647-655
24. Murray SS, McKinney ES. (2014). Postpartum physiologic adaptations. In: Murray SS, McKinney ES, editors. *Foundations of maternal-newborn and women's health nursing*. 6th ed. Missouri: Elsevier Saunders; p. 328–50.
25. Yonemoto, N., Dowswell, T., Nagai, S., & Mori, R. (2014). Schedules for home visits in the early postpartum period. *Evidence-based child health: a Cochrane review journal*, 9(1), 5-99.
26. Paladine, H. L., Blenning, C. E., & Strangas, Y. (2019). Postpartum care: an approach to the fourth trimester. *American Family Physician*, 100(8), 485-49
27. Schytt E, Lindmark G, Waldenström U. (2005).Physical Sypptoms After Childbirth: Prevalence And Associations With Self-Rated Health. *An International Journal of Obstetrics and Gynecology*, 112(2):210-217
28. Sevil Ü, Ertem G. *Perinatoloji ve Bakım*, 1. Baskı, Nobel Tıp Kitabevleri, Ankara 2016, 409-497
29. Sharma, V. (2019). Role of sleep deprivation in the causation of postpartum obsessive-compulsive disorder. *Medical Hypotheses*, 122, 58-61.
30. Şirin A, Kavlak O. (Ed.) *Kadın Sağlığı*, 2.Baskı. Nobel Tıp Kitabevi, 2015:460-517
31. T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Kadın ve Üreme Sağlığı Dairesi Başkanlığı, *Doğum Sonu Bakım Yönetim Rehberi*, Ankara 2018
32. Taşkın L, Akan N. Doğum sonu dönem. In: Taşkın L, editor. *Doğum ve kadın sağlığı hemşireliği*. 15th ed. Ankara: Akademisyen Kitabevi; 2016. p. 462–94
33. Thomas KA, Spieker S. (2016).Sleep, depression, and fatigue in late postpartum. *MCN Am J Matern Nurs*. 41(2):104–9.
34. Tully, K. P., Stuebe, A. M., & Verbiest, S. B. (2017). The fourth trimester: A critical transition period with unmet maternal health needs. *American Journal of Obstetrics & Gynecology*, 217, 37–41.
35. Tuna CR. (2013).Epizyotomi bakımında kullanılan iki farklı yöntemin yara iyileşmesi sürecine etkisi [Yüksek Lisans Tezi]. [Mersin]: Mersin Üniversitesi; 92 p
36. Üstgörül, S., & Yanikkerem, E. (2017). Postpartum dönemde kadınların psikososyal durumları ve etkileyen risk faktörleri. *JAREN/Hemşirelik Akademik Araştırma Dergisi*, 3(Supp: 1), 61-68.
37. Wilcox, A., Levi, E. E., & Garrett, J. M. (2016). Predictors of non-attendance to the postpartum follow-up visit. *Maternal and child health journal*, 20(1), 22-27.
38. World Health Organization WHO)Geneva (2016)(Standards for improving quality of maternal and newborn care in health facilities Erişim: 26.01.2022. https://cdn.who.int/media/docs/default-source/mca-documents/advisory-groups/quality-of-care/standards-for-improving-quality-of-maternal-and-newborn-care-in-health-facilities.pdf?sfvrsn=3b364d8_2

39. World Health Organization (WHO) (2010) WHO technical consultation on postpartum and postnatal care. World Health Organization. Geneva; 2010. Erişim: 26.01.2022. https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/70432/WHO_MPS_10.03_eng.pdf?sequence=1&isAllowed=y
40. World Health Organization. (1998). "Postpartum Care Of The Mother And Newborn: A Practical Guide" Erişim: 1.01.2022 https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/66439/WHO_RHT_MSM_98.3.pdf?sequence=1&isAllowed=y
41. World Health Organization. (2004). "Integrated Management Of Pregnancy And Childbirth – Pregnancy, Childbirth, Postpartum And Newborn Care: A Guide For Essential Practice". Erişim: 1.01.2022 <http://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/249580/9789241549356-eng.pdf?sequence=1>
42. World Health Organization. (2014). WHO recommendations on postnatal care of the mother and newborn. Erişim: 13.01.2022 https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/97603/9789241506649_eng.pdf?sequence=1&isAllowed=y
43. World Health Organization. (May 2017). "Recommendations On Maternal Health Guidelines Approved By The Who Guidelines Review Committee Updated". Erişim: 13.01.2022.<http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/259268/1/WHO-MCA-17.10-eng.pdf>
44. World Health Organization. (2019). Trends in maternal mortality 2000 to 2017: estimates by WHO, UNICEF, UNFPA, World Bank Group and the United Nations Population Division. Erişim: 14.01.2022 <https://apps.who.int/iris/handle/10665/327596>.